

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

KKDM/Nr. .... Prot
Lutemi referoni këtë numër në përgjigje

Tiranë, më ___/ ___/ 2021

RAPORT VJETOR 2020

PËR

GJËNDJEN, SHFRYTËZIMIN, MIRËMBAJTJEN DHE SIGURINË E DIGAVE DHE DAMBAVE NË SHQIPËRI

Tiranë, 31.Mars 2021

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

PËRMBAJTJA

- 1. Të Përgjithshme**
- 2. Baza Ligjore**
- 3. Gjëndja aktuale e digave të mëdha dhe dambave**
- 4. Mirëmbajtja, Monitorimi, dhe Siguria e digave dhe dambave**
- 5. Programi dhe Aktivitetet e KKDM gjatë vitit 2020**
- 6. Përfundime dhe Rekomandime Kryesore**

Shtojca:

- Shtojca 1 - Rregjistri i KKDM për digat e mëdha dhe shfrytëzuesve të tyre në Shqipëri
- Shtojca 2 - Rregjistri i KKDM për Dambat dhe shfrytëzuesit e tyre në Shqipëri
- Shtojca 3 - Lista e Raporteve vjetore të dorëzuara nga Shfrytëzuesit e digave të mëdha
- Shtojca 4 - Programi i Punës së KKDM për vitin 2020

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

1-Të Përgjithshme

Shqipëria është një vend shumë i pasur me ujë i cili për vetë rëndësinë jetike që ka, kërkon një shfrytëzim, monitorim dhe kujdes për administrimin e tij dhe përdorimin me sukses dhe pa pasoja gjatë ardhjes së sasive të mëdha gjatë periudhës së Dimrit dhe Pranverës.

Një sektor shumë i rëndësishëm në administrimin e këtyre ujrave për prodhimin e energjisë ujore, furnizimit me uje, ujitjet, mbrojtjen nga përmytjet luan sektori i digave. Që nga viti 1957, në vendin tonë janë ndërtuar **682 diga të mëdha dhe të vogla** për qëllime të prodhimit të energjisë ujore, ujitjes së mijrave ha toke bujqësore si dhe për furnizimin me ujë të qendrave të mëdha urbane ne Tirane dhe Kavaja. Gjithashtu, sipas informacioneve nga MIE rezulton që ne vendin tone te jenë edhe 12 damba pranë minierave të Kromit dhe Bakrit.

Sipas Rregjistrit të Komitetit Kombëtar të Digave të Mëdha (KKDM), në vendin tonë aktualisht janë të ndërtuar deri në fundin e viti 2020, **362 diga të mëdha** të përcaktuara sipas Ligjit Nr.8681, datë 02.11.2000 “Per projektimin, Ndertimin, Shfrytezimin dhe Mirembajtjen e digave dhe Dambave”. Këto vepra janë të rëndësishë së vecantë dhe kërkojnë marrjen e tërësisë së masave organizative, teknike dhe financiare që të garantojnë shfrytëzimin normal të tyre, jetëgjatësinë dhe mospërdorimin e të tretëve në fazën e ndërtimit, shfrytëzimit dhe mirëmbajtjen e tyre.

Prej Vitit 1964, Shqipëria vazhdon të jetë antare me të drejta të plota në Komisionin Ndërkombëtar të Digave të mëdha (ICOLD) ku merr pjese dhe jep kontributin e saj zyrtar në mënyrë aktive në të gjithë proceset e bashkëpunimit teknik dhe institucional me aktorët ndërkombëtare të këtij sektori

Sipas Rregjistrit kombëtar të ICOLD, Shqipëria është në 20 vendet me numrin më të madh të digave të mëdha në botë dhe renditet në vendin e parë në Europë për numër të digave të mëdha për 1000 km² si dhe për numër të digave të mëdha për 1 milion banorë.

Në Shqipëri aktualisht janë **10 diga shumë të mëdha me lartësi mbi 60 m të cilat shfrytëzohen dhe përdoren për prodhim hidroenergjie, Furnizimi me ujë dhe Ujitje**. Ato janë digat me rrezikun me të lartë për dëmtime në ekonomi dhe në njerëz në rastet e ndonjë eventit natyror, prishje të mundshme të ndonjë dige nga faktore natyrorë apo human. Sipas analizave të riskut të kryera nga ekspertet te huaj dhe vendas, digat shumë të mëdha me rrezikun më të madh për dëmtime apo humbje jete janë Digat e Kaskadës së lumit Drin, Digat e kaskadës së lumit Devoll, Digat e kaskadës së lumit Mat dhe Fan, Digat e administruara nga MBZHR si dhe Digat e Bovillës dhe të Maskurisë që përdoren për furnizimin me ujë të popullatës. Duhet theksuar se edhe shumë diga të mëdha që ndodhen në zonat urbane të krijuara në 30 vitet e fundit kanë një rrezik të moderuar për dëmtime të banoreve apo tokave që ndodhen poshtë tyre.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

2-Baza Ligjore e përgatitjes së Raportit Vjetor

Për përgatitjen e Raportit Vjetor të vitit 2020 për Gjëndjen, shfrytëzimin, mirëmbajtjen dhe Sigurinë e Digave dhe Dambave në Shqipëri, KKDM është bazuar në legjislacionin në fuqi si më poshtë

Ligjet

- *Ligji Nr. 8681, dt. 02.11.2000 “Për Projektimin, Ndërtimin, shfrytëzimin dhe mirëmbajtjen e digave dhe dambave” I përditësuar në dt.14.02.2013*
- *Ligji Nr. 45, datë 18.07.2019 “Për Mbrojtjen Civile”*
- *Ligji Nr. 10431, date 09.06.2011 “ Për Mbrojtjen e Mjedisit”*
- *Ligji Nr. 111/2012, date 15.11.2012 “Mbi Menaxhimin e integruar të Burimeve Ujore”*

Vendimet e Këshillit të Ministrave

- *VKM Nr. 147, dt. 18.03.2004 “Për Miratimin e Rregullores për Sigurinë e Digave dhe Dambave*
- *VKM Nr. 4, dt. 18.07.2003 “Për Kërkesat e dokumentacionit Teknik dhe Ligjor që duhet të përmbajnë Dosjet teknike/ pasaportat e digave*
- *VKM Nr. 1108, dt. 30.12.2015 “Për Transferimin e Sistemeve dhe digave të Ujitjes tek Pushteti Lokal”*

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

3-Gjendja aktuale e digave të mëdha dhe dambave

Bazuar në Raportet vjetore të ardhura nga 35 Shfrytëzues të digave (53 % e numrit total të tyre), si dhe nga inspektimet dhe kontrollet e kryera gjatë vitit 2020 nga KKDM dëshirojmë t'ju informojmë se një pjesë e digave të mëdha që përdoren për Ujitje janë me probleme të ndryshme teknike në trupin e digës, në shkarkuesit katastrofik si dhe në elementet e marrjes së ujit.

Theksojmë se më se 30 % e digave të mëdha kanë si **problem shqetësues vjetërsinë e tyre, mungesë të mirëmbajtjes së vazhdueshme nga Shfrytëzuesit e digave, mungesën e sistemeve të monitorimit, mungesën e sistemeve të alarmit, mungesën e hartave të përmbajtjeve si dhe mungesën e matjeve të sedimenteve dhe volumit të ujit në rezervuarët e krijuar prej tyre.** Me se 110 diga të ujitjes të cilat janë me material vendi, janë me se 50 vjecare të vjetra në një kohë që projektimi i tyre sipas standarteve të kohës kanë qenë të projektuar për periudha deri në 60 vjecare.

Megjithatë deri më sot nuk ka patur asnjë dëmtim serioz apo prishje totale të digave prej dheu, dëmtimet e shfaqura në disa prej tyre në kohët e fundit gjatë sezonit të rreshjeve të dimrit (prsh Diga e Paskuqanit/Kamëz, Harvales/Selenice, Fiollë/Tiranë, Maskuria/ Kavaje, etj) janë shënja të qarta për vazhdim të mundshëm të dëmtimeve në rast se nuk merren masat e duhura për rehabilitimin e tyre në kohën e duhur. Rehabilitime të kerkuara për rreshqitjet që ndodhin gjatë sezonit ujëshumë apo rehabilitimet e shkarkuesve në keto periudha nuk i shërbejnë sigurisë së digës por vetëm zgjidhje emergjente dhe për të shmangur pasojat e rrezikshme që lidhen me sigurinë e tyre dhe me sigurinë e banorëve që ndodhen poshtë tyre. Theksojmë se Shfrytëzuesit e digave duhet të mendojnë për rehabilitime të tilla dhe monitorim të situatës në periudhat e verës dhe të vjeshtës.

Procesi i transferimit të shfrytëzimit, operimit, mirëmbajtjes dhe administrimit të digave të mëdha që prej 5 viteve nuk ka sjellë përmirësime për shfrytëzimin, monitorimin dhe Sigurinë e tyre. Ky proces në 90 % të rasteve është kryer pa procesin e dorëzimit të dosjeve teknike të shfrytëzuesit e digave, pa trainime për ekipin e Inxhinierëve të digave, pa dorëzim të sistemeve të monitorimit të digave si dhe pa instalim të asnjë sistemi alarmi apo përgatitje të hartave të përmbajtjeve dhe plane të gadishmerisë në rastet e emergjencave civile. Këto kërkesa ishin detyrime ligjore për të cilat MBZHR duhet të kryente për të plotësuar një proces korrekt, profesional dhe ligjzbatues. Aktualisht, sipas informacioneve që ka KKDM, një pjesë e Dosjeve teknike të projektit origjinal për digat e Ujitjes ndodhen në Arshiven e MBZHR. Sipas një informacioni paraprak të dërguar nga kjo Arshive, rezultojnë të jenë jo më shumë se 50 projekte për digat e mëdha të ujitjes. Cilesia e këtyre projekteve është mjaft e dobët dhe kërkohet një proces teknik profesional për përgatitjen e vizatimeve teknike dhe dosjeve perkatëse sipas standarteve teknike. Për transferimin e dosjeve teknike të plotësuar si dhe përditësimin me projektet e rehabilitimit të kryer për disa diga, mendojmë se duhet të kryhet një proces i përbashkët në bashkëpunim me MBZHR, KKDM dhe Shfrytëzuesit aktuale të digave të Ujitjes. Ky proces duhet të shoqërohet edhe me një proces trainimi të ekipit teknik që është përgjegjës për monitorimin dhe sigurinë e tyre.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

Gjithashtu, në realitetin e shfrytëzimit të digave nga Koncesionare të HEC dhe shfrytëzues të digave të mëdha, ka shume raste të mosrespektimit të kërkesave të legjislacionit të sipercituar (Ligji Nr.8681, Datë 02.11.2000). Këto ndodhin edhe me institucionet shtetërore të rëndësishme. Raste tipike mund të përmenden mosplotësimi i kërkesave të ligjit në lidhje me aprovimin e fazave të mbushje se rezervuarit te krijuar nga ndertimi i digës Lumzi dhe Okshtun, rasti i mosdërgimit të rregulloreve të shfrytëzimit të digës sipas Udhëzimeve të KKDM (rasti i MBZHR, Bashkise Tirane si dhe 5 shfrytëzuesve te digave qe perdoren per prodhim energjie. Nje problem tjetër është mosnjohimi në kohë dhe sipas ligjit për kryerjen e testeve të sistemeve të shkarkimit në fillim të periudhes ujëshumë nga disa shfrytëzues të digave të mëdha qe perdoren per prodhime energjie apo per ujitje, etj.

Gjithashtu, gjatë vitit 2020 janë kryer disa punimeve rehabilitimi në disa diga të mëdha sic është Diga e Janjarit, diga e Mursisë, diga e Shtodrit, diga e Paskuqanit dhe diga e Spitalles.

KESH ka parashikuar punime rehabilitimi për sistemet e shkarkimit në digën e Fierzes dhe të Komanit, Rehabilitimin e Masivit shkembor tek kulla e ekuilibrit në afersi të digës së Komanit. Vetëm projekti i fundit është aprovuar nga KKDM. Projektet e tjera të përmenduar më sipër, megjithë rëndësinë e nderhyrjes dhe problematikat që kanë nuk janë përgatitur sipas kërkesave teknike të ligjit dhe nuk janë aprovuar nga KKDM për shkak të mungesës së dokumentacionit teknik të paraqitur. Megjithatë në **bazë të ligjit për këto punime kërkohet miratim nga KKDM për Mbikqyrësin e zgjedhur nga Shfrytëzuesi si dhe përfaqësues të KKDM gjatë kryerjes së punimeve, në asnjë rast nuk ka një kërkesë të tillë.**

Mungesa e Insitucionit të ITD i cili akoma nuk është krijuar nga MIE si strukture e posacme brenda SKDM, krijon probleme për marrjen e masave të kërkuara nga ligji në fuqi gjatë kontrollit të punimeve në terren si dhe kontrollit të dokumentacionit të kërkuar e duhet të jete pranë shfrytëzuesit të digave. Për rrjedhojë, mendojmë se një riorganizim i këtij Inspektoriatit do të përmirsojë ndjeshëm kontrollin me cilësi të këtyre veprave që janë të një rëndësie të vecantë.

Në lidhje me gjendjen aktuale të dambave theksojmë se shfrytëzuesit e tyre dhe AKBN nuk kanë dhënë asnjë informacion në lidhje me to megjithë kërkesat e përsëritura nga KKDM zyrtarisht në drejtim të MIE dhe AKBN.

Sipas informacione të mbledhura gjatë kontrolleve në terren, nuk janë vënë re probleme teknike të mëdha por është vënë re se nuk ka një inventar të plotë të dosjeve teknike të tyre, kapaciteteve që kanë, rregulloreve të shfrytëzimit të tyre apo skemave teknologjike të shfrytëzimit.

KKDM ka përgatitur dhe aprovuar formularin e pasaportës teknike të tyre dhe e ka shpërndarë tek të gjithë shfrytëzuesit e dambave dhe Institucionet perkatese por deri me sot, asnjë shfrytëzues nuk ka dorëzuar asnjë të dhënë teknike aktuale

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

4- Mirëmbajtja, Monitorimi dhe Siguria e digave dhe dambave nga Shfrytëzuesit e digave

Bazuar në Raportet vjetore të ardhura nga Shfrytëzuesit si dhe nga inspektimet dhe kontrollet e kryera gjatë vitit 2020 nga KKDM dëshirojmë t'ju informojme se procesi i mirëmbajtjes dhe Monitorimit dhe sigurisë së digave të Ujitjes në përgjithësi ka shume të meta.

Procesi i kontrollit, mointorimit dhe Sigurisë së digave paraqitet me mirë në Digat që shfrytëzohen për prodhim energjisë. Konkretisht, Shfrytëzuesit e digave KESH, Devolli HP, Ayen, Kurum, etj kanë një sistem të plotë të kontrollit dhe monitorimit të digës të pajisur me sistemet e duhura të kontrollit dhe monitorimit të digës,

Keta shfrytëzues kanë instaluar sistemet e alarmit, kanë përgatitur Planet e gadishmerisë në rastet e emergjencave civile, si dhe Rregulloret të shfrytëzimit të digave etj. Këto shfrytëzues kanë të organizuar edhe Njësitë teknike të shfrytëzimit dhe mointorimit të digës. Megjithatë dëshirojmë të theksojmë se Instalimi i sistemeve të alarmit në digat e KESH si digat me të rëndësishme të vendit duhet të perfundojë edhe fazën e dytë për të kryer kompletimin për të përfshirë të gjithë zonën e kaskades së Drini dhe zonën poshtë këtyre digave deri në Lezhe dhe Velipojë. Ky sistem, theksojmë se duhet të jetë një sistem unik, bashkëkohor dhe me standartet me të larta teknike europiane,

Gjithahstu, Theksojmë se planet e gadishmerisë në rastet e emergjencave civile të përgatitura nga KESH sh.a, AYEN, KURUM janë hartuar me se 5 vite më parë dhe nuk janë të përditësuara me kushtet aktuale të zhvillimit urban të zonës, organizimet e reja të mbrojtjes civile, etj. KKDM është e mendimit se këto shfrytëzues duhet të parashikojnë përditësimin e këtyre planeve të gadishmerisë në rastet e emergjencave civile dhe aprovimin e tyre në institucionet përkatëse brenda Muajit Nendor 2021

Nga ana tjetër Shfrytëzues të digave për prodhim energjisë (LUMZI, HYDROENERGJI, DITECO, etj kryejnë një kontroll të thjeshtë vizual të gjëndjes, nuk kanë të instaluar sisteme monitorimi, sisteme alarmi, nuk kanë harta të përmbajtjeve në rastet e emergjencave civile në zonat poshtë digave

E njëjta situatë edhe edhe për Digat e mëdha që shfrytëzohen nga MBZHR si dhe nga digat e mëdha që shfrytëzohen nga pushtetet lokale. Sipas raportimeve dhe kontrolleve në vend, rezulton se mbi **95% e digave të ujitjes që shfrytëzohen nga MBZHR dhe Bashkitë nuk kanë sisteme monitorimi në diga dhe nuk kanë instaluar sisteme alarmi. Ato nuk kanë përgatitur asnjë hartë përmbajtje sipas kërkesave të legjislacionit në fuqi të pershtatur me kushte aktuale të zonës poshtë digave.**

Për të dhëne një pasqyrë më të detajuar të situatës, po përshkruajmë këtë proces sipas tipit të digave, përdorimit të tyre, rëndësisë dhe sigurisë që duhet të trajtohen dhe problematika që janë hasur si më poshtë,

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- **Digat e mëdha që përdoren për prodhim energjie**

Sipas rregjistrimit të KKDM, në vendin tonë aktualisht janë **17 diga të mëdha** nga të cilat 6 diga të mëdha janë pjesë e Kaskadës së lumit Drinit të shfrytëzuara nga KESH, 2 diga janë pjesë e kaskadës së lumit Devoll të administruara nga Shoqëria DEVOLLI HP (Moglicë dhe Banjë), 3 diga janë pjesë e kaskadës Mat dhe Fan të shfrytëzuara nga AYEN dhe KURUM, etj

- **6 Digat e mëdha për prodhim energjie të kaskadës së lumit Drin të administruara nga KESH.**

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e tyre kryhet nga ekipe teknike të kualifikuara dhe sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit. KESH jo vetëm kryen një kontroll vizual sipas kërkesave teknike por ka instaluar në cdo digë sistemet bashkëkohore përkatëse të monitorimit si më poshtë:

- Sistemi i monitorimit gjeodezik,
- Sistemi i monitorimit gjeologjik,
- Sistemi i monitorimit sizmik,
- Sistemi i monitorimit hidraulik
- Sistemi i monitorimit Hidrometeorologjik
- Sistemi i monitorimit të masiveve rrëshqitëse në Porave, Gropaj në HEC Fierzë dhe tek zonat e masiveve rrëshqitëse tek kullat e ekuilibrit në digen e Komanit.

KESH ka hartuar rregulloret për shfrytëzimin e digave dhe shkarkimeve në rastet plotave të mëdha. Ne vitin 2015, KESH ka përgatitur edhe hartat e përmbytjeve për zonen poshte digave dhe ne vitin 2019 kanë instaluar sistemet e alarmit (faza e pare). Ne vitin 2015 me ndihmese te nje konsulence spanjolle dhe financim te Bankes Boterore kanë përgatitur Planet e gadishmërisë në rastet e emergjencave civile të shoqëruar me skenarët sipas kërkesave të ligjit si dhe të bazuar në të dhënat e matjeve të volumeve të ujit dhe të sedimenteve në rezervuaret e krijuar. Aktualisht, **KKDM ka kerkuar perditesimin e ketyre planeve te Gadishmerise ne rastet e emergjenacve civile neprputhje me zhvillimet aktuale urbane te zones si dhe te ligjit Nr. 45 te vitit 2019 per Mbrojtjen cvile.**

Bazuar në disa studime të mëparshme si dhe në grumbullimin e të dhënave të shumta gjatë 35 viteve të fundit në lidhje me menaxhimin e integruar të ujrave të kaskadës si dhe problematikat që janë hasura nga përmbytjet në vitet 2010, 2018, 2020, KKDM propozon KESH të ndër marrë inisiativa të tjera profesionale të bazuar në ekspertiza të thelluara dhe të studjuara dhe të përshatur me kushtet konkrete të klimës në lidhje me rishikimin, plotësimet, saktësimet përmirësimin e menaxhimit të integruar të Kaskadës dhe ngritjen në një stad bashkëkohor dhe eficient të menaxhimit të prurjeve të mëdha në kaskadën e lumit Drin.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

Duke u bazuar në të gjitha të dhënat dhe studimet e deri sotme të kryera nga KESH, **KKDM është e mendimit se ka ardhur koha të bëhet një rishikim profesional i përshtatur me kushtet e sotme të menaxhimit dhe ndryshimeve klimatike i Rregullores së Shkarkimit të Plotave të mëdha ne kaskaden e lumit Drin.**

Ky rishikim duhet të bëhet me pjesmarrjen e eksperteve të fushës dhe në bashkëpunim me të gjithë aktoret që menaxhojnë kaskaden e lumit Drin (KM, MIE, MBZHR, Prefektura, Pushteti lokal, Ministria e Mbrojtjes. Agjencia e Mbrojtjes civile, etj) si dhe ekspertë të kualifikuar të fushës në sektorin e digave dhe të menaxhimit të kaskadave të lumenjve..

Theksojme se **Kaskada e Lumit Drin për vetë tipin e digave të ndërtuara, kompozicionin e krijuar, basenet e krijuara, kapacitetet e instaluar të energjisë, dinamikën e përodrimit për shfrytëzimin e kësaj energjie, peshën specifike në prodhimin e energjisë dhe impaktin pozitiv në ekonomi është Unike në Europë.** Gjithashtu, duke patur parasysh edhe faktin e Rrezikut të lartë human dhe ekonomik në raste të ndonjë dëmtimi të mundshëm natyror, do të kërkonim që kjo **Kaskadë të marrë statusin e veprave të rëndësishme me të vecantë** e cila duhet të shoqërohet edhe me të gjitha masat organizative e teknike përkatëse dhe ekip të vecante e të kualifikuar për monitorimin dhe analizen e të dhenave të marra online në kohë reale për të gjitha digat e kaskadës.

Bazuar në disa studime të mëparshme, KESH ka parashikuar të kryeje edhe matjet batimetrike të volumeve të ujit të tre liqenet sipas rekomandimeve të dhena si dhe të bazuar në gjendjen aktuale të këtyre volumeve duke qenë se sipas matjeve të kryera në vitin 2015, volumi total i ujit i grumbulluar në liqenin e Fierzes rezulton te jetë afro 15 % me pak se volumi i parashikuar ne projektin origjinal.

Gjithashtu, nga kontrollat e kryera nga ekipi i KESH, një problem që duhet të monitorohet me kujdes të vazhdueshëm ne kohe reale dhe në mënyre online janë filtrimet në biefin e poshtëm të digës së Komanit, vlerat e të cilave janë shume me të larta se se vlerat e rekomanduara nga literatura nderkombetare dhe rekomandimet e ICOLD. **KKDM rekomandon që procesi i kontrollit dhe monitorimit të sasisë së ujrave që filtrojnë në biefin e poshtëm te diges si dhe turbullsia e tyre në kohë të ndryshme duhet të kryhet ne kohe reale, online dhe të dhënat të dërgohen për tu analizuar të paktën cdo jave në Departamentin e Sigurisë së digave.** Me të dhënat e kërkuara me sipër dhe të shoqëruar me analizat teknike për ecurine e tyre, të dhenat e niveleve në liqenin dhe në pjesën e poshtëm të digës, sasisnë e ujrave nëntokesore në të gjithë zonën duke përfshirë edhe matjet e piezometrave të instaluar në trupin e digës si dhe filtrimet sipërfaqësore nga shpatet e digës apo sistemet e shkarkimit që mund të vërehen.

KESH duhet të dergojë një Raport teknik të vecantë në lidhje me keto filtrime ne KKDM dhe MIE cdo tre muaj. Ky raport duhet të shoqërohet edhe me analizat perkatëse, ecurine e procesit, konkluzione dhe rekomandimet përkatëse për të ardhmen.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- **Dy Digat e mëdha për prodhimin enegjie të kaskadës së lumit Devoll të administruara nga Devolli HP/ Statcraft.**

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e tyre kryhet nga ekipe teknike të kualifikuara dhe sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit. Devolli HP/Statcraft jo vetem kryen një kontroll vizual sipas kërkesave teknike por ka instaluar në cdo digë sistemet bashkëkohore përkatëse të monitorimit si me poshtë:

- Sistemi i monitorimit gjeodezik,
- Sistemi i monitorimit gjeologjik,
- Sistemi i monitorimit sizmik,
- Sistemi i monitorimit hidraulik
- Sistemi i monitorimit Hidrometeorologjik
- Sistemi i monitorimit te masiveve rrëshqitëse ne brigjet e rezervuareve dhe afer digave

Devolli HP/ Statcraft jo vetem ka hartuar rregulloret për shfrytëzimin e digave dhe shkarkimeve në rastet plotave të medha e cila është aprovuar nga KKDM por kanë përgatitur edhe hartat e përmbytjeve dhe kanë instaluar sistemet bashkëkohore të alarmit si dhe kanë përgatitur edhe Planet e gadishmërisë në rastet e emergjencave civile të shoqëruar me skenaret sipas kërkesave të ligjit. Keto plane jane përgatitur duke u bazuar ne te dhenat e projektit. Ne vijim, KKDM kerkon te përgatiten Planet e Gadishmerise ne rastet e emergjencave civile duke u bazuar ne te dhenat e punimeve te kryera sipas faktit per te dy digat e Moglices dhe te Banjes duke perfshire gjendjen aktuale te digave, Sistemet e monitorimit dhe te alarmit te instaluar ne to sebshtu me rregulloren e operimit dhe te mirembajtjes se tyre si dhe te sistemeve te shkarkimit. Me pas duhet te kryhen Testime reale per zbatimin ne terren te ketij plani perpara muajit Nendor 2021

Gjatë kontrollit dhe monitorimit të digës së Moglicës gjatë vitit 2020 pas mbushjes së parë me ujë të rezervuarit si dhe nga raportet teknike përkatëse të Shfrytëzuesit të digës, KKDM ka verejtur problematika në lidhje me ulje lokale në kurorën e digës së Moglicës si dhe disa ulje me të mëdha në pjesën e sipërme të trupit të digës të cilat për mendimin e KKDM janë problematikë dhe duhet të monitorohen cdo javë me kujdes të vazhdueshëm nga ekipi teknik i shfrytëzuesit të digës. Për këtë arsye, KKDM, pasi e ka analizuar në mbledhjen e rradhës të KKDM në Nëntor 2020 ka gjykuar se uljet e vërejtura në kurorën e digës janë problematike për sa i përket nivelit të uljes, kohës së shkurtër të ndodhur, zonës si edhe konfigurimit të ndodhur.

Për sa më sipër, KKDM ka kërkuar një raport teknik të hollësishëm nga shfrytëzuesi i digës në lidhje me ecurinë e kësaj ulje dhe dërgimin e informacionit përkatëse cdo 6 muaj ne rast te nje ecurie pa probleme te medha ne kete drejtim. Ne rastet se nga monitorimi i situates vihen re perkeqesime, Shfrytezuesi i Diges duhet te raportoje ne kohe reale insticionet perkatese.

Në këtë raport teknik te vecante është kërkuar që të jepen të paktën.

- Historikun e uljeve në kurorën e digës nga fillimi i mbushjes së ujëmbledhesit të Moglicës e në vazhdim të shoqëruar me matjet e sakta të cdo zonë të paktën në cdo jave për një periudhë të paktën 3 vjecare.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- Rezultatet e matjeve gjeodezike në të dy anët e kurorës së diges nga Biefi i sipërm dhe Biefi i poshtëm i saj për një periudhë të pakten 3 vjecare duke filluar që nga fillimi i mbushjes së parë Matjet duhet të jenë në cdo 50 m dhe rezultatet e tyre të jepen në formë tabelare dhe grafike për të gjithë gjatësinë e kurorës si dhe për të pakëen tre seksione tërthore të digës. Në se është e mundur të jepen edhe të dhënat për uljet e mundshme të biefit të sipërm dhe biefit të poshtëm të digës.
- Analizën e shkaqeve të ndodhjes së kësaj ulje nga eksperte të kualifikuar të shfrytëzuesit të digës duke përfshirë edhe projektuesit ose eksperte të pavarur me eksperiencë ndërkombetare në fushën e digave me bërthamë asfalti.
- Informacion në lidhje me të dhenat e shtresave të mbushjes së pjesës së përparme të digës dhe të bërthamës së saj si dhe të procesit të hedhjes së tyre
- Raportin teknik nga Projektuesi i digës së Moglicës në lidhje me uljet në kurorën e digës dhe parashikimin e tyre për cdo vit gjatë 10 viteve të para pas mbushjes së parë të ujëmbledhësit. Në kete raport duhet të jepen edhe llogaritjet përkatëse të projektuesit për trendin e uljeve në vite si dhe rezultatet e këtyre llogaritjeve. Te dhenat e këtyre llogaritjeve duhet të shërbejnë për bazë krahasimi me zhvillimet faktike. Në kete raport, Projektuesi dhe shfrytëzuesi i diges duhet të japin studimin e ecurisë së deformimeve gjatë ndertimit dhe shfrytëzimit të diges të shoqruar me llogaritjet përkatëse të deformimeve të mundshme. Ky studim duhet të shoqërohet edhe me analizat e duhura sëmund të ndodhe në këto kushte për rastet e ndonjë tërmeti në zonën përreth.
- Programin e punës të shfrytëzuesit të digës për monitorimin e uljeve dhe filtrimeve gjatë tre viteve të ardhshme.
- Cdo dokumentacion teknik i nevojshëm për analizën e kësaj problematike dhe për të dhënë një gjykim të plotë dhe profesional në lidhje me masat që duhet të merren.

○ **Diga e mëdhe për prodhime energjie e lumit Fan të shfrytëzuar nga AYEN.**

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e diges së Fanit me lartësi 92m kryhet nga ekipe teknike të kualifikuara dhe sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit. Kompania AYEN jo vetëm kryen një kontroll vizual sipas kërkesave teknike por ka instaluar edhe sisteme bashkëkohore të monitorimit të digës. AYEN ka hartuar rregulloret për shfrytëzimin e digës dhe shkarkimeve në rastet e plotave të mëdha e cila është aprovuar nga KKDM. Në vitin 2015, Shfrytëzuesi i diges ka përgatitur edhe hartat e përmblytjeve dhe kanë instaluar sistemet bashkëkohore të alarmit si dhe kanë përgatitur edhe Planin e gadishmërisë në rastet e emergjencave civile të shoqruar me skenaret sipas kërkesave të ligjit. Këto Harta përmblytje, llogaritjet e valeshkatereuese dhe Planin e Gadishmërisë në rastet e emergjencave civile janë hartuar bazuar në projektin e hartuar dhe jo në gjendjen faktike të zbatimit të punimeve. Duke qenë se gjatë zbatimit të punimeve janë kryer disa ndryshime të projektit në lidhje me lartësinë e diges, gjatësinë e saj, ndryshime të vëllimeve të ujit në rezervuarin e krijuar si dhe për shkak të zhvillimeve urbane në zonën poshtë diges, KKDM kërkon që shfrytëzuesi i diges duhet të përditesojë brenda Muajit Qershor 2021, Planin e Gadishmërisë në rastet e emergjencave civile duke përfshirë të gjitha rekomandimet e mësipërme

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- **Digat e mëdha për prodhim energjie të kaskades së lumit Mat të administruara nga KURUM.**

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e digës së Ulzës dhe Shkopetit kryhet nga ekipe teknike të kualifikuara dhe sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit. Kompania KURUM jo vetëm kryen një kontroll vizual sipas kërkesave teknike por ka instaluar edhe sisteme të monitorimit të digës të cilat funksionojnë dhe japin të dhëna të rregullta.

KURUM ka hartuar një rregullore për shfrytëzimin e digës dhe shkarkimeve në rastet plotave të mëdha e cila është shqyrtuar në KKDM. KKDM ka kërkuar plotësimin e saj me hartat e përmbajtjeve, llogaritjen e valës shkatërruese, matjet batimetrike, plotësimin e planit të gadishmërisë në rastet e emergjencave civile sipas legjislacionit në fuqi të shoqëruar me skenaret sipas kërkesave të ligjit.

Planet e Gadishmerise ne rastet e emergjencave civile per digat e Ulzes dhe Shkopetit duhet te perditosen duke marre ne konsiderate plotesimet dhe nderhyrjet e kryera ne digen e Ulzes ne vitin 2018 dhe te marrin per baze gjendjen faktike te zbatimit te punimeve gjte ketyre punimeve rehabilituese. Duke qene se gjate zbatimit te punimeve jane kryer disa ndryshime te projektit ne lidhje me lartesine e portave te diges se Ulzes, ndryshime te volumeve te ujit ne rezervuarin e krijuar si dhe per shkak te zhvillimeve urbane ne zonen poshte diges, KKDM kerkon qe shfrytezuesi i diges duhet te perditesoje keto plane brenda Muajit Korrik 2021, Planin e Gadishmerise ne rastet e emergjencave civile duke perfshire te gjitha rekomandimet e mesiprme.

Gjithashtu, Shfrytezuesi i diges duhet te pregatite dhe te dorezoje brenda muajit Korrik 2021 edhe Rregulloren e Operimit dhe te mirembajtjes se sistemit te alarmit te instaluar ne digat e Shkopetit dhe te Ulzes duke perfshire skemen dhe pajisjet e sistemit te alarmit te instaluar ne te dy digat, ekipin e operimit te ketij sistemi dhe procesin e funksionimit te sistemit

- **Digat e mëdha për prodhim energjie të administruara nga Koncesionarë të tjerë të HEC (Hydroenergy, MC Lumzi, DITECO, Teodori 2003, Favina,)**

Bazuar në kontrollet e kryera nga KKDM dhe raportimet e kerkuara nga shfrytëzuesit e digave na rezulton se Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e digave të Murdharit, LUMZI, OKSHTUN, Osoje, Liqeni i i zi nuk kryhet sipas kërkesave të legjislacionit në fuqi dhe rekomandimeve të ICOLD. Shfrytëzuesit nuk kryejnë monitorimin nga ekipe teknike të kualifikuara dhe sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit. Ato kryejnë vetem kontrolle vizual sipas kërkesave teknike.

Asnje prej shfrytëzuesve të mësipërme nuk kanë hartuar një rregullore për shfrytëzimin e digës dhe shkarkimeve në rastet plotave të mëdha. KKDM ka kërkuar zyrtarisht plotësimin e saj me hartat e përmbajtjeve në zonën poshtë digës, llogaritjen e valës shkatërruese, matjet batimetrike për volumin e ujit në rezervuar, Pregatitjen e planeve të gadishmërisë në rastet e emergjencave civile sipas legjislacionit në fuqi të shoqëruar me skenaret sipas kërkesave të ligjit.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

• **Digat e mëdha që perdoren për Furnizim me Ujë (Diga e Bovillës dhe e Maskurisë)**

Sipas rregjistrimit të KKDM, në vendin tonë aktualisht janë dy diga të mëdha që përdoren për furnizimin me ujë të Popullsisë urbane në Tiranë dhe Kavajë. Diga më e rëndësishme në këtë grup është diga e Bovillës me lartësi 90 m që përdoret për furnizimin me ujë të qytetit të Tiranës

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e digës së Bovillës kryhet nga ekip teknike i kualifikuara nën administrimin e UKT sipas rregulloreve përkatëse të shfrytëzimit.

Bazuar në Kontrollin e kryer nga një ekip pune i KKDM si dhe në korrespondencën e gjatë të KKDM në lidhje me problematikat e hasura ndër vite për shfrytëzimin dhe Sigurinë e digës së Bovillës, KKDM i ka terhequr vëmendjen UKT dhe Bashkisë së Tiranës në lidhje me marrjen e disa masave thelbësore për sigurinë e kësaj dige edhe për vetë faktin e këtij objekti si objekt i rëndësishëm se vecante.

Problemet kryesore të hasura gjatë këtij kontrolli dhe monitorimi të digës së Bovillës dhe që kërkojnë zgjidhje nga shfrytëzuesi i digës janë:

- **Hartimin e planit të gadishmerisë në rastet e emergjencave civile** në zbatim të Ligjit Nr. 45, datë 18.07.2019 “Për mbrojtjen Civile”, VKM nr. 147, datë 18.03.2004 “Rregullore për Sigurinë e Digave dhe Dambave”. Megjithatë kërkesat e përsëritura të KKDM si dhe kërkesat ligjore për hartimin e planit të alarmit dhe evakuimit për digën e Bovillës që shfrytëzohet nga UKT/ Bashkia Tiranë akoma nuk ka kryer një **studim për përhapjen e valës në luginën poshtë digës, përcaktimin e hartës së përmbajtjeve në rastet e prurjeve të mëdha** me përsëritje 1 herë në 100 vjet dhe 1 njëherë në 1000 vjet apo prishjes së mundshme të digës.
- **Pregatitjen dhe dorëzimin pranë KKDM të dosjes teknike/ pasaportës së digës së Bovillës** me të gjithë dokumentacionin teknik të duhur të kërkuar në bazë të Udhëzimit Nr.4 të Këshillit të Ministrave, datë 18.07.2003 “Për Kërkesat e dokumentacionit ligjor dhe teknik që duhet të përmbajë dosja e digave dhe dambave” si dhe Vendimit Nr. 02. Date 21.09.2020 të KKDM. Pregatitja e dosjes teknike është mjaft thelbësore dhe e domosdoshme gjatë monitorimit dhe mirëmbajtjes së të gjithë elementeve të digës në kuadër të sigurisë së saj;
- **Pregatitjen dhe dorëzimin pranë KKDM të Rregullores së shfrytëzimit të digës së Bovillës** në përputhje me Udhëzimin e përgjithshëm të aprovuar me vendimin e KKDM Nr. 3, date 19.10.2020. Pregatitja e Rregullores së shfrytëzimit përveç se është një detyrim ligjor është mjaft e rëndësishme gjatë monitorimit, shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes së të gjithë elementeve të digës në kuadër të sigurisë së saj.
- **Instalimin e një sistemi monitorimi sizmik dhe hidrometeorologjik** në digën e Bovillës si dhe të një sistemi monitorimi në zonën e masivit rrëshqitës në afërsi të digës.
- **Instalimin e një sistemi alarmi modern** sipas eksperiencave bashkëkohore në Shqipëri dhe në Europë.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e digës së Manskurisë në Kavajë kryhet nga një ekip teknike i UK Kavaje. Në këtë digë nuk ka të instaluar sisteme monitorimi, sisteme alarmi dhe UKK kryen vetëm kontrole vizuale të gjendjes së digës. Sipas informacioneve të dhëna nga Ndërmarrja UKK rezulton se trupi i digës vazhdon të ketë probleme rrëshqitje dhe filtrime të trashëguara nga e kaluara dhe deri me sot nuk janë marrë asnjë masë për rehabilitimin e tyre dhe kontrollin dhe monitorimin e gjendjes së saj. KKDM rekomandon në mënyrë të fuqishme përgatitjen e projektit të zbatimit për rehabilitimin e saj dhe një ndërhyrje brenda muajit Tetor 2021.

- **Digat e mëdha që përdoren për Ujitje**

Sipas regjistrimit të KKDM, në vendin tonë aktualisht janë **343 diga të mëdha** që përdoren për ujitje dhe për atraksione urbane të cilat 8 prej tyre shfrytëzohen nga MBZHR dhe 335 diga të mëdha shfrytëzohen nga 56 pushtete lokale që i kanë marrë në administrim përmes një VKM në vitin 2015. Në vitin 2009, me financim të Bankës Botërore është kryer një studim për gjendjen e 195 digave të mëdha që përdoren për ujitje. Bazuar në këtë studim gjatë kësaj periudhes 10 vjecare janë kryer rehabilitimi i me se 15 prej tyre por në asnjë rast të këtyre punime nuk janë instaluar sisteme të monitorimit të digave apo sistemet e Alarmit të tyre. Të gjitha digat e mëdha që përdoren për ujitje nuk kanë të instaluar sisteme alarmi, megjithë kërkesat ligjore në fuqi.

- **8 Digat e mëdha për ujitje në administruara nga MBZHR**

Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e këtyre digave kryhet nga ekipe teknike të 4 bordeve të kullimit të MBZHR që ndodhen në Fier, Durrës, Korçë dhe Lezhë. Këto ekipe kryejnë vetëm kontrole vizuale sipas kërkesave teknike të hartuar nga MBZHR por nuk kanë të instaluar sisteme të monitorimit të digave. Për vitin 2021, MBZHR ka parashikuar instalimin e disa sistemeve të thjeshta monitorimi në këto diga

Bazuar në Informacionin e dërguar nga ana e MBZHR në KKDM si dhe nga kontrollet e ushtruara në terren nga Komiteti Kombëtar i Digave të Mëdha (KKDM) në lidhje me problematikat e hasura gjatë shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes të digave të Ujitjes të administruara nga Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, verëhet se:

- **Mungojnë Planet e gadishmërisë në rastet e emergjencave civile** për të gjitha digat që janë nën administrimin e MBZHR, në zbatim të Ligjit Nr. 45, datë 18.07.2019 “Për mbrojtjen Civile” dhe VKM nr. 147, datë 18.03.2004 “Rregullore për Sigurinë e Digave dhe Dambave” Megjithë kërkesat e përsëritura të KKDM si dhe kërkesat ligjore për hartimin e planit të gadishmërisë në rastet e emergjencave civile për digat që shfrytëzohen nga kjo Ministri, akoma nuk është dërguar ndonjë dokument i tillë pranë KKDM. Duke patur parasysh rrezikun në raste të dëmtimit apo prishjes së mundshme të ndonjë digë kërkohet urgjentisht të hartohen planet e alarmit dhe të evakuimit duke përfshirë edhe studimin për përhapjen e vales në luginën poshtë digës, përcaktimin e hartës së përmbajtjeve në rastet e prurjeve të mëdha apo prishjes së mundshme të digës si dhe hartimin e planit të gadishmërisë në rastet e emergjencave civile.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KESHILLI I MINISTRAVE

KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- **Mungojnë Sistemet e monitorimit të digave sipas kërkesave teknike dhe rekomandimeve të ICOLD si dhe matjet e monitorimit gjedoezik, sizmik, gjelogjik, hidraulik dhe hidrometeorologjik apo të dhëna** në lidhje me uljet e mundshme, filtrimet, rrëshqitjet, lëkundjet sizmike, etj në trupin e digave dhe në shpatet e tyre. Njohja e fenomeneve që ndodhin në diga si dhe të gjëndjes së tyre shërben jo vetëm për rritjen e sigurisë së digave por edhe për analizimin e problematikave që mund të kenë ndodhur gjatë viteve të operimit dhe shfrytëzimit të saj. Kjo lidhet edhe me faktin e moshës së vjetër të ndërtimit të këtyre digave shumica e të cilave janë ndërtuar me shumë se 50 vite me parë dhe me teknologji të vjetëruar te viteve 1960-1970. Problematika behet me e madhe duke u nisur edhe nga fakti i mosmirembajtjes dhe monitorimit te tyre si dhe nga fakti i popullimit te zones urbane poshte tyre.
- **Mungojnë sistemet e alarmit në trupin e digave** sipas eksperiencave bashkëkohore në Shqipëri dhe në botë. Duke patur paraysh ndërtimet e shumta në zonën poshtë digave si dhe numrin e madh të njerezve në rrezik që banojnë poshtë tyre, instalimi i sistemeve të tilla moderne është një domosdoshmëri urgjente dhe ligjore.
- **Mungojnë matjet e sedimenteve në rezervuarët e krijuar nga këto diga dhe kryerja e matjeve batimetrike të volumeve të ujëmbledhësit.** Megjithese sipas VKM Nr. 147, date 18.03.2004, neni 30, keto matje duhet të bëhen të paktën një herë në 10 vjet, deri më sot janë kryer vetëm në digën e Janjarit dhe të Thanës por pa kryer një analizë dhe konkluzion në lidhje me situatën aktuale .

Për sa më sipër, KKDM ka kërkuar zyrtarisht marrjen e Masave përkatëse për zgjidhjen e problematikave të mësipërme të shoqeruara me një program të detajuar pune për realizimin e këtyre masave të kërkuara me sipër në përputhje me legjislacionin në fuqi brenda vitit 2021.

- **Digat e mëdha për ujitje dhe zhvillim urbane të shfrytëzuara nga Bashkia e Tiranës**

Bashkia e Tiranës është shfrytëzuesi më i madhe i digave të ujitjes dhe për qëllime urbane duke patur nën admnistrim **36 diga për ujitje**. Kontrolli, Monitorimi dhe siguria e këtyre digave kryhet nga ekipe teknike të Bashkisë së Tiranës. Këto ekipe kryejnë vetëm kontrolle vizual por në asnjë digë nuk kanë të instaluar sisteme te monitorimit të digave apo sisteme alarmi.

Bazuar në Informacionin e dërguar nga ana e Bashkisë Tiranë në KKDM si dhe nga takimet dhe kontrollet e ushtruara në terren nga Komiteti Kombëtar i Digave të Mëdha (KKDM) në lidhje me problematikat e hasura gjatë shfrytëzimit dhe mirëmbajtjes të digave të Ujitjes të administruara nga Bashkia Tiranë, verehet se:

- **Mungojnë Dosjet teknike të digave të mëdha të shfrytëzuara nga Bashkia Tiranë**
- **Mungojne sistemet e alarmit në trupin e digave** sipas eksperiencave bashkëkohore ne Shqiperi dhe ne bote. Duke patur paraysh ndertimet e shumta ne zonen poshte digave si dhe numrin e madh te njerezve ne rrezik qe banojne poshte tyre, instalimi i sistemeve te tilla moderne eshte nje domosdoshmeri urgjente dhe ligjore.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- **Mungojnë Sistemet e monitorimit të digave sipas kërkesave teknike dhe rekomandimeve të ICOLD si dhe matjet e monitorimit gjedoezik, sizmik, gjeloggjik, hidraulik dhe hidrometeorologjik apo të dhëna në lidhje me uljet e mundshme, filtrimet, rrëshqitjet, lëkundjet sizmike, etj në trupin e digave dhe ne shpatet e tyre. Njohja e fenomeneve që ndodhin në diga si dhe të gjendjes së tyre shërben jo vetëm për rritjen e sigurisë së digave por edhe për analizimin e problematikave që mund të kenë ndodhur gjatë viteve të operimit dhe shfrytëzimit të saj. Kjo lidhet edhe me faktin e moshës së vjetër të ndërtimit të këtyre digave shumica e të cilave janë ndërtuar me shumë se 50 vite më parë dhe me mosmirëmbajtjen e duhur në vite.**
- **Mungojnë hartat e permbytjeve në rastet e prurjeve të mëdha apo prishjes së mundshme të digave si dhe hartimin e planit të gadishmerisë në rastet e emergjencave civile. Duke patur parasysh popullimin e zonave urbane poshtë digave si dhe rrezikun e dëmtimeve apo humbjeve të njerezve në rastet e eventeve natyrore që mund të ndodhin nga dëmtimet dhe prishjet e këtyre digave kërkohej me urgjencë përgatitja e këtyre hartave të permbytjeve. Duke patur parasysh rrezikun në raste të dëmtimit apo prishjes së mundshme të ndonjë dige kërkohej urgjentisht të hartohen këto harta të permbytjeve dhe planet e gadishmerisë në rastet e emergjencave civile. Kjo vlen për të theksuar në mënyrë të veçantë për zonën poshtë digës së Liqenit artificial të Tiranës e cila siç dihet që prej ngjarjes së vitit 2010 akoma nuk janë marrë masa për rehabilitimin e shkarkuesit katastrofik të digës. Gjithahstu, theksojmë se në këto zone ka edhe shumë ndërtime në zonën poshtë digës të cilat mund të jenë me pasoja të mëdha në rast të dëmtimit apo prishjes së saj**
- **Mungojnë matjet e sedimenteve në rezervuarët e krijuar nga këto diga dhe kryerja e matjeve batimetrike të volumeve të rezervuareve të krijuar nga këto diga.**

Për sa më sipër, KKDM ka kërkuar zyrtarisht marrjen e Masave përkatëse për zgjidhjen e problematikave të mësipërme të shoqëruara me një program të detajuar pune për realizimin e këtyre masave të kërkuara me sipër në përputhje me legjislacionin në fuqi brenda vitit 2021.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

5-Programi dhe Aktivitetet e KKDM gjatë vitit 2020

Bazuar në Urdhërin e Kryeministrit Nr.108, date 13.08.2020 si dhe në Urdhërin e Ministres së MIE të datës 11.09.2020, u be rikonstituimi i ekipit të KKDM dhe KTPD i cili sipas legjislacionit në fuqi përbehet nga 11 Antarë të KKDM dhe 5 antarë të KTPD. Prej Muajit Gusht 2020 me urdher të KM, Kryetar i KKDM është emëruar z. Arjan Jovani.

Në mbledhjen e datës 21.09.2020, KKDM shqyrtoi dhe miratoi programin e punës dhe aktivitetet e KKDM për vitin 2020 (shih shtojcen 4 bashkelidhur Raportit) duke patur parasysh jo vetëm organizimin e mbledhjeve të rregullta mujore gjatë të gjithë vitit nën drejtimin e Kryetarit të saj për të marrë vendime lidhur me të gjithë funksionet dhe detyrat e ngarkuara sipas legjislacionit në fuqi. Njëkoheisht në program u parashikuar edhe takime pune me shfrytëzuesit e digave, vizita në terren për gjendjen aktuale të tyre dhe problematikat që mund të hasen si dhe shkëmbime me aktoret kryesore institucionale në nivel qendror qeverisje si KM, MIE, MBZHR, Ministria e Mbrojtjes/Agjencia e Mbrojtjes civile, etj

Për Realizimin e detyrave, KKDM është ndihmuar nga Këshilli Teknik i Përhershëm i Digave si organ këshillimor i tij.

Bazuar në programin e mësipërm gjatë periudhës Shtator –Dhjetor 2020, KKDM ka kryer një sere aktivitetesh kryesore në lidhje me kontrollin e gjendjes aktuale të digave, hartimin e Udhëzimeve dhe Rekomandimeve të nevojshme për ecurinë e procesit të monitorimit dhe sigurisë së digave duke i paraprirë disa problematikave të hasura në terren.

Gjate kësaj periudhe janë marre 10 Vendime të KKDM ndër me kryesoret mund të permendim

- Aprovimi i Udhëzuesit dhe formularit përkates për hartimin e Pasaportave të digave të mëdha dhe Dambave
- Aprovimi i Udhëzimit për Rregulloren e shfrytëzimit të digave në përputhje me rekomandimet e ICOLD dhe përvojave me të mira të deritanishme
- Udhëzimi për përgatitjen e planeve të Gadishmerise në rastet e emergjencave civile bazuar në Ligjin Nr.45, date 18.07.2019. Në këtë Udhëzim është kërkuar **përgatitja e Hartave të permbytjeve** në zonat poshtë digave, **Instalimi i sistemeve të alarmit** për të gjitha digat e mëdha dhe në mënyrë të vecante për vitin 2021 këto sisteme duhet të instalohen për Digat shumë të mëdha, digat që përdoren për prodhim energjie, digat e ujërave të administruara nga MBZHR si dhe të gjitha digat që janë afër zonave të mëdha urbane (Bashkia Tirane, Durrës, etj) dhe që mund të shkaktojnë demtime apo humbje në njëzgjatë aktivitetit të shfrytëzimit të tyre.
- Aprovimi i Rregullores së monitorimit të digave të mëdha pas rënies së Termetit bazuar në rekomandimet e dhëna nga ICOLD
- Aprovimi i projekteve të zbatimit për Rehabilitimin e Digës së Janjarit dhe Mursisë
- Aprovimi i projektit të zbatimit për mbrojtjen e zonës tek kullat e ekuilibrit në Koman
- Aprovimi i Rregullores së shfrytëzimit të digës së Moglicës
- Aprovimi i Projektit të zbatimit për Rehabilitimin e digës së Paskuqanit

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

Gjithashtu ne mbledhjet e KKDM jane marre ne shqyrtim problematika e shfaqur me uljet lokale ne kuroren e digen e Moglices pas mbushjes se pare me uje te rezervuarit te clat per mendimin specialisteve te KKDM eshte problematike duke u krahasuar me stadartet dhe pervojat bashkekohore ne Europe dhe Japoni dhe kerkon nje vemendje. Per kete ceshtje i eshte kerkuar Shfrytezuesit te diges informacion mei holleishem, analize dhe monitorim te detajuar te bazuar jo vetem ne te dhenat e siguruar ne terren me ane te matjeve me pajisjet e cilesise se larte por edhe me analiza dhe krahasime me raste te ngjashme qe mund te kene ndodhur ne vendet e Europes me eksperience ne kete drjetim. Per vete rendesine e kesaj dige, KKDM ka kerkuar Shfrytezuesit, te kryeje analizat teknike perkatese te ketij rasti ne bashkepunim me ekipin e porjektuesit si dhe duke angazhuar ekip te spcializuar per keto lloj diga. Gjate kesaj periudhe jane organizuar vizita ne terren si dhe disa takime pune me ekspertet e kompanise Devolli HP e cila ka konfirmuar qe kjo problematike eshte trajtuar dhe rezulton qe deri ne keto momente eshte brenda kerkesave dhe standarteve teknike. KKDM ka kerkuar nga Shfrytezuesi i diges te pregatite edhe nje program te detajuar me kohezgjatje 10 vjecare per te kontrolluar ecurine e ketij fenomeni cdo vit pas cdo mbushje. Gjithashtu, Shfrytezuesi i diges duhet te dorezoje cdo 6 muaj Raporte teknike te vecanta me te dhenat dhe analiza gjithepershires ne lidhje me kete problematike

Ndër aktivitetet kryesore te zhvilluara gjate kësaj periudhe kane qene edhe Takimet e punes ne MBZHR, MIE, ASIG, Akademinë e Shkencave te Shqiperise si dhe me perfaqesues te Prefektures Tirane, Bashkise Tirane, Korce, Durres, Shijak, etj

Në tetor 2020 eshte firmosur marreveshja e bashkepunimit me Akademinë e Shkencave dhe eshte organuzar aktiviteti per nderimin e Prof. Petrit Radovicka “Nderi i Kombit”

Bazuar ne programin e aprovuar, per here te pare ne vitin 2020 ne bashkepunim me AKSHI eshte hapur faqja e Internetit e KKDM e cila do jete nje dritare per te gjithë aktoret ne kete fushe dhe do te sherbeje si mjet komunikimi dhe informacioni per legjislacionin ne sektorin e digave, aktivitetet e KKDM, Historine e ndertimit dhe shfrytezimit te digave te medha, etj

Ne bashkepunim me EUROCOLD, eshte hartuar ne Raport per legjislacionin e digave ne Europe ku Shqiperia eshte perfshire per here te pare ne 20 vendet europiane me informacion bashkekohor ne kete sektor

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

6-Përfundime dhe Rekomandime kryesore

Në aktivitetet e kryera gjate vitit 2020, krahas punes se kryer per ndjekjen e vazhdueshme te situates ne drejtim te permiresimit te kushteve te mirembajtjes, shfrytezimit, monitorimit dhe sigurise se digave qe jane ne shfrytezim, eshte vene re nje pune e mire e Disa shfrytezuesve te digave qe perdoren per prodhim energjie dhe per ujtije,

Gjate zhvillimit te aktiviteteteve zyrtare, institucionale dhe organizative si dhe njohjes ne terren ne gjendjes, i KKDM ka hasur edhe ne shume problematika te cilat **kerkojne zgjidhje sa me te shpejta permes kryerjes se nje reforme te thelle ne sektorin e shfrytezimit, monitorimit, mirembajtjes dhe Sigurise se digave te medha ne Shqiperi.**

Konkretisht:

- **Eshtë e domosdoshme të perditesohet dhe të aktualizohet disa aspekte të legjislacionit në fuqi në sektorin e digave të mëdha duke shtuar me tej disa kërkesa aktuale për zbatimin e ketij legjislacioni dhe të shtohen masat përkatëse penalizuese për shfrytëzuesit e digave që nuk plotësojne kërkesat e ligjit në fuqi**
- **Në bashkëpunim me MIE, është e nevojshme të rishikohet dhe të plotësohen aspektet e kërkuara në ligj për funksionimin e të gjitha institucioneve të parashikuara në të (SKDM, ITD, KTPD)** Theksojmë se megjithëse kërkesa ligjore për funksionimin e Inspektorit të Digave të mëdha (ITD) nën varësinë e MIE, ky Institution nuk ekziston duke krijuar probleme te medha sidomos ne kontrollin e punimeve te rehabilitimit te digave si dhe ne kontrollin e monitorimit te digave gjate shfrytezimit te digave
- Bazuar ne legjislacionin ne fuqi, Shfrytezuesit e digave te medha **duhet te krijojne urgjentisht pozicionin e Inxhinierit te diges** duke percaktuar ne menyre te qarte te gjitha detyrat dhe te drejtat e tyre gjate procesit te shfrytezimit, mirembajtjes, kontrollit , monitorimit dhe sigurise se diges dhe ne menyre te vecante detyrat gjate zbatimit te planeve te gadishmerise ne rastet emergjencave
- SKDM e percaktuar ne varesine e MIE mendojme se nuk eshte ne nivelin e duhur teknik, institucional dhe organizativ duke krijuar probleme ne lidhje me arshiven teknike te digave, komunikimit me shfrytezuesit e digave, mundesine e percjelljes se rekomandimeve te KKDM tek pushtetet lokale te shoqeruara edhe me trainime dhe sqarime per situatat teknike emergjente te kerkuara ne terren

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- Ne bashkëpunim me MBZHR është e nevojshme të organizohet përgatitja e dosjeve teknike të ndertimit të digave. **90 % e shfrytëzuesve të digave nuk disponojnë dosje teknike/ Pasaportat e digave.** Prane MBZHR ndodhet një arshive teknike për sistemet e ujitjes dhe të digave të cilat duhet të kontrollohen dhe të përgatiten sipas kërkesave teknike. Ky proces duhet të shoqërohet edhe me një proces për përditësimin e ketyre dosjeve përmes matjeve në terren, të dhënat teknike që disponohen nga Bordet e Kullimit si dhe nga shfrytëzuesit e digave
- Ne bashkëpunim me ASIG, AMBU dhe KKDM brenda vitit 2021 duhet të përgatitet harta e vendodhjes së të gjithë digave të mëdha të shoqëruar me të dhënat kryesore teknike të kërkuara nga ICOLD
- Megjithatë është kërkesë ligjore për digat si vepra të rëndësishme të vecantë, vetëm në 12 diga të mëdha që përdoren për prodhim energjie ka të instaluar sisteme alarmi dhe janë të përgatitura hartat e përmbytjeve për zonat e poshtme të digave në rastet e dëmtimeve që mund të shkaktohen gjatë eventeve të natyrës apo të shfrytëzimit të tyre. **97 % e digave të mëdha nuk kanë të instaluar sisteme alarmi në diga. Me e theksuar kjo problematike është në digat që administrohen nga MBZHR dhe nga Pushtetet lokale.**
- **97 % e digave të mëdha nuk kanë të përgatitur hartat e përmbytjeve në rastet e prurjeve katastrofike. KKDM rekomandon që kjo problematike duhet të merret në konsideratë sepse sic dihet ka lidhje me sigurinë e banorëve që ndodhen poshtë digave.** Sipas studimeve dhe kontrolleve të kryera për sigurinë e digave rezultojnë se zonat që ndodhen poshtë digave të ujitjes janë me rrezik shumë të lartë për dëmtimin dhe humbje njerëzish në rastet e dëmtimeve të digave apo eventeve të natyrës gjatë prurjeve të mëdha. Në mënyrë të vecantë ky problem është për digat e shfrytëzuara nga 5 koncesionare të prodhimit të energjisë, MBZHR, Bashkia Tiranë, Bashkia Kamëz, Bashkia Durrës, Bashkia Shijak, etj
- **Shfrytëzuesi i digës së Moglicës (Devolli HP)** duhet të monitorojë në mënyrë të vazhdueshme të dhënat e uljeve në kurorën e digës së Moglicës sipas udhëzimeve dhe rekomandimeve të dhëna nga KKDM dhe të informojë me raporte teknike të vecanta çdo 6 muaj KKDM, MIE dhe Këshillin e Ministrave
- **Shfrytëzuesi i digës së Komanit (KESH)** duhet të monitorojë në mënyrë të vazhdueshme të dhënat e filtrimeve në biefin e poshtëm të digës së Komanit sipas rekomandimeve të dhëna nga KKDM që prej fillimit të monitorimit të tyre duke dhënë edhe rezultatet e të dhënave të monitorimit, analizat teknike dhe perfundimet përkatëse në lidhje me ecurinë e filtrimeve në këto zone si dhe fenomenet shoqëruese që mund të ndodhin duke përfshirë edhe turbullsinë e ketyre ujërave apo ulje lokale në zone. KESH duhet të informojë me raporte teknike të vecanta çdo 6 muaj KKDM, MIE dhe Këshillin e Ministrave
- Në bashkëpunim me MBZHR dhe pushtetet lokale duhet të realizohen trainime të stafëve teknike për monitorimin, mirëmbajtjen dhe sigurinë e digave të mëdha

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KESHILLI I MINISTRAVE
KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

- Në bashkëpunim me Ministrinë e Mbrojtjes , Agjencia e Mbrojtjes Civile duhet të kryhen trainime dhe praktika në terren për zbatimin e detyrave të kërkuara nga Planet e gadishmërisë në rastet e emergjencave civile
- Duhet te inkurajohen bashkepunimet me Komitetet Kombetare analoge te digave te medha permes nenshkrimit te marreveshjes te bashkepunimit dy paleshe
- Të përditësohet cdo muaj të dhënat e faqes së Internetit të KKDM në menyrë që të jepen jo vetem informacione për gjendjen aktuale dhe veprimtarine në sektor por edhe informacione për zhvillimet teknike të sektorit dhe publikime per promovimin e rendesise dhe sigurise se digave.
- Në bashkëpunim me Institucione dhe kompani konsulente të hartohen standarte teknike për digat e mëdha, sidomos në drejtim të rehabilitimit dhe zgjidhjes së problemeve të vjetërimit të tyre apo problemeve te erozionit te brendshem te digave me material vendi.
- Për të gjitha digat e mëdha me vjetërsi mbi 10 vjet që përdoren për prodhim energjie, për furnizim me ujë si dhe digat për ujitje të shfrytëzuara nga MBZHR të bëhen matjet e sedimenteve në rezervuaret e krijuar prej tyre për të patur një pasqyre aktuale të volumeve të ujit dhe për të hartuar një bilanc real të rezervave ujore të tyre
- Bazuar në nenin 37 të vendimit Nr. 147, datë 18.03.2004, për të gjitha digat e mëdha me vjetërsi mbi 10 vjet që shfrytëzohen për prodhim energjie, furnizim me ujë, brenda vitit 2021, MIE në bashkëpunim me shfrytëzuesit e digave duhet të kryejnë kontroll të plotë në perputhje me kërkesat e këtij Vendimi. I njëjti kontroll duhet të kryhet edhe për të gjitha digat e mëdha që janë në shfrytëzim nga MBZHR dhe Bordet e kullimit të ujrave. Pas këtyre kontrolleve, Institucionet duhet të dorëzojnë një raport të plotë teknik të shoqëruar edhe me analizat përkatëse teknike dhe masat që duhet të merren
- MBZHR në bashkëpunim me pushtetet lokale duhet të marre masat e duhura për të kryer kontrollin dhe analizë teknike të specializuar me ekspertë të kualifikuar për të gjitha digat e mëdha me vjetërsi mbi 50 vjecare Pas këtyre kontrolleve, Institucionet duhet të dorëzojnë një raport të plotë teknik të shoqëruar edhe me analizat përkatëse teknike dhe masat që duhet të merren.

Ju faleminderit për Mirëkuptimin

KOMITETI KOMBËTAR I DIGAVE TË MËDHA

KRYETARI

Arjan JOVANI

TIRANE, 31 MARS 2021